

УДК 81'255.4:81'374.2:070

Дейкун О. П.,
доктор філософії в галузі філології,
асистент кафедри теорії і практики перекладу,
Навчально-науковий інститут філології
Київського національного університету ім. Т. Шевченка

Пушкіна В. С.,
бакалаврантка,
Навчально-науковий інститут філології
Київського національного університету ім. Т. Шевченка

АСИМЕТРИЧНА МОДЕЛЬ ПЕРЕКЛАДУ МОДАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ У НОВИННОМУ ДИСКУРСІ

Під час перекладу заголовків англomовних інтернет-новин важливе місце посідають **граматикалізовані конструкції** – структурні одиниці, які функціонально поєднують граматичне та семантичне значення для вираження певної модальності або риторичної функції [5]. До таких конструкцій належать, зокрема, **модальні**, що передають імовірність, припущення, потенціал або можливість дії [7, с. 13]. Асиметрична модель перекладу згаданих конструкцій оригіналу передбачає усунення модальності та перехід їх в інший різновид структур у перекладі [3, с. 132–147; 4, с. 72]. Тож модальне дієслово-компонент конструкції замінюється або опускається, а зміст передається через суб'єктно-предикативну конструкцію, яка оформлює висловлювання як факт, а не як припущення чи можливість, що почасти відповідає риторичним вимогам українського медійного дискурсу [6, с. 475].

У перекладі заголовків англійськомовних інтернет-новин усунення модальності зазвичай супроводжується *лексикалізацією* конструкції у відтворенні, коли модальне дієслово замінюється на іменникову або прислівникову конструкцію; або ж *граматикалізацією* коли модальне значення передають інфінітивною чи іншою структурою. Такі зміни дозволяють передавати модальне значення опосередковано, через логіку дії, мету чи оцінку, зберігаючи прагматичну функцію тексту [3, с. 132–147], пор.: *Best of 'frenemies': Trump's relationship with Europe this time may be very different* (BBC News, 21.01.2025). – *Найкращі друзі-вороги.*

Цього разу відносини Трампа з Європою будуть геть іншими (BBC News Україна, 22.01.2025). В оригінальній конструкції *may be very different* дієслово *may* позначає припущення або ймовірність події, проте в українському перекладі його усунуто з перетворенням структури на інший тип *будуть геть іншими*, що створює ефект визначеності та підвищує риторичний вплив заголовка на читачів [3, с. 132–147].

Розгляньмо переклад модальної конструкції оригіналу в іншій парі заголовків, пор.: «*Our husbands didn't go to war for Ukraine so we can sit around crying*» (BBC News, 20.09.2025). – «*Наші чоловіки пішли на війну не для того, щоб ми сіли і плакали*» (BBC News Україна, 21.09.2025). У заголовку оригіналу у модальній конструкції *we can sit around* складник *can* вказує на допустимість певної поведінки, утім у перекладі його усунуто, тоді як відтворена конструкція більше констатує факт дії.

Застосування моделі усунення модальності є ефективним засобом, оскільки дозволяє адаптувати англійськомовні гіпотетичні формулювання до категоричних, експресивних або оцінних висловів українською мовою. Це особливо актуально в новинному дискурсі, де заголовок має привертати увагу та відразу створювати потрібну інтерпретацію події [2, с. 19], передавати більш чітку інформацію [1, с. 21] і слугувати за комунікативний інструмент [4, с. 72].

Отже, уживання асиметричної моделі усунення модальності є невід'ємною частиною сучасного перекладу англійськомовних заголовків новин українською мовою.

Література

1. Бабиніна І. І. Англійськомовні новинні повідомлення Інтернет-ЗМІ. *Науковий вісник. Серія «Філологія»*. 2024. № 1. С. 25–55.
2. Бережняк В. Ю. Заголовки новинних повідомлень німецьких мас-медіа: структурно-семантичний, функціонально-прагматичний та перекладацький аспекти: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.17 / Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. 2021. 19 с.
3. Дейкун О. П. Лінгвориторика українського перекладу заголовків англійськомовних інтернет-новин. 2025. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/handle/787878787/7709>.
4. Дейкун О. П. Переклад англійськомовних суб'єктно-предикативних конструкцій у заголовках BBC News Україна. *ВІСНИК Київського національного лінгвістичного університету*. Серія Філологія. 2024. Т. 27. №. 1. С. 71–81.
5. Дейкун О. Український переклад англійськомовних лексикалізованих конструкцій (на матеріалі заголовків BBC NEWS та BBC NEWS Україна). *Studia Philologica*. 2024. №. 1 (22). С. 30–45.

6. Дмитрасевич Р. Стилiстичнi прийоми в сучасному медiйному дискурсi англiйською мовою. *Current Trends in Scientific Research Development* : матерiали 7-ї Мiжнар. наук.-практ. конф. (13-15 лют. 2025 р.). Boston : BoScience Publisher, 2025. С. 47–51.

7. Перепелиця А. А. Англiйськомовна модальнiсть у полiтичному просторi i її фiксацiя в українських текстах: апробацiя конкурсного пiдходу : автореф. дис. ... канд. фiлол. наук : 10.02.04 / Київський нацiональний унiверситет iм. Тараса Шевченка. 2024. 25 с.